

MADDE 9.2 BİLDİRİMİ

Urcan ve Diğerleri / Türkiye (23018/04)/

Saime Özcan / Türkiye (22943/04)

Davalarına İlişkin Olarak

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ (İHD)

Tarafından Sunulmuştur

29 Aralık 2021

Urcan ve diğerleri (23018/04)/Türkiye davalarına ilişkin olarak İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından yapılan Madde 9.2 bildirimidir.

- 1- İnsan Hakları Derneği (bundan sonra İHD olarak anılacaktır) bağımsız ve gönüllü bir sivil toplum kuruluşudur. 1986 yılında kurulan ve hedefi insan hak ve özgürlüklerini geliştirmek olan İHD, Türkiye'nin en eski ve en büyük insan hakları örgütüdür. İHD Türkiye'deki insan hakkı ihlallerine ilişkin yıllık raporlar da dahil olmak üzere çeşitli insan hakları konularında özel raporlar yayımlamaktadır. Bunun yanında İHD, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'ndeki insan hakları mekanizmalarına çeşitli düzeylerde görüş raporları, kural 9/2 başvuruları sunmaktadır¹.
- 2- Bu sunumun amacı Bakanlar Komitesi'ne Türk yetkililerin Urcan ve Diğerleri davasına ilişkin genel önlemlerin tam ve etkili bir şekilde yerine getirilmesi konusundaki ısrarlı ihmali hakkında güncel bilgiler vermektir.

A. Urcan ve Diğerleri Davası Arka Plan Bilgisi

- 3- Urcan ve diğerleri/Türkiye ile Saime Özcan/Türkiye davalarında hükümetin beyanı tarafımızca incelenmiştir. Bu beyanın AİHM'in her iki davada verdiği kararı karşılayacak içerikte olmadığı tespit edilmiştir. Bize göre, sendikaların aldıkları karar uyarınca sendika üye ve yöneticilerinin katıldıkları toplu eylem, iş bırakma/grev, basın açıklaması ve gösteriler nedeni ile çok çeşitli adli ve idari yaptırımlar uygulanmaktadır. Bu yaptırımlar adli bakımdan birbiri yerine uygulanacak genel veya özel nitelikli ceza kanunlarının uygulanması biçiminde kendini göstermektedir. İdari bakımdan ise, çeşitli derecelerde disiplin cezası verilmesi, kamu görevinden geçici olarak uzaklaştırma ve kamu görevinden çıkartma biçiminde olmaktadır. Bu yaptırımlar aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

B. Bireysel Özel Önlemler

- 4- Hükümet her iki kararın gereğini ilgili kişiler bakımından yerine getirdiğinden bu hususta ayrıca söylenecek bir şey bulunmamaktadır.

C. Genel Önlemler

Ceza Kanunlarındaki Düzenlemeler

- 5- 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 236. maddesi yerine 5237 sayılı yeni TCK'nın (bundan sonra TCK olarak anılacaktır) 260. maddesi getirilmiştir. Bu maddede 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası düzenlenmiş ve yargılamayı yapacak hakime takdir yetkisi tanınmış ve ceza verilmeyebileceği hükmü getirilmiştir. Bu düzenleme, AİHM'in Urcan ve diğerleri/Türkiye (23018/04), Saime Özcan/Türkiye (22943/04), Satılmış ve diğerleri/Türkiye (74611/01, 26876/02 ve 27628/02), Karaçay/Türkiye (6615/03) kararlarında belirtilen örgütlenme özgürlüğünü teminat altına alacak içerikte değildir. Uygulamada, TCK 260. maddeden az sayıda soruşturma ve dava olması sendikaların aldıkları karar uyarınca kamu görevlilerine açılan diğer soruşturma ve davaları açıklayamamaktadır. Türkiye'de birbiri yerine kullanılan çok sayıda özel ve genel nitelikte ceza kanunu maddesi bulunmaktadır.

¹ www.ihd.org.tr/en/

- 6- Basın açıklamasında devletin resmi ideolojisine aykırı beyanlar söz konusu olduğunda örneğin; Kürt veya Kürtlerin yaşadığı yerlerde meydana gelen hak ihlallerinden bahsedildiğinde, savaşa karşı barıştan konuşulduğunda, Kürtler, Aleviler, Ermeniler ile diğer dezavantajlı gruplara ayrımcılık uygulamalarından bahsedildiğinde, dini cemaat liderlerinin nefret söylemleri eleştirildiğinde genellikle TCK 216. madde veya TCK 115. maddeden sendikacılar aleyhine soruşturma ve dava açılmaktadır.
- 7- Hatta sendikaların çeşitli toplu katliamları kınamak ve savaşa karşı barışı savunmak için yaptıkları toplu eylem ve basın açıklamalarında taşınan dövizler ve atılan sloganlar bahane edilerek TCK 220/7, TCK 314/3 ve TMK 2/2 maddeleri uygulanarak sendika yöneticilerine ve üyelerine TCK 314/2. maddeden soruşturma ve dava açılmaktadır. Hatta sendikalar içinde çeşitli emek gruplarının sendikal toplantıları bile terör faaliyeti olarak suçlanmakta ve TCK 314/2. maddeden davalar açılmaktadır. Bu uygulamalar oldukça yaygındır.
- 8- TCK 299. maddeye göre çok sayıda kamu görevlisi hakkında katıldıkları basın açıklamaları veya gösterilerde Cumhurbaşkanı'na hakaretten dolayı soruşturma ve kovuşturma açılmış, idari soruşturmalar sonucunda kamu görevinden çıkarma cezaları verilmiştir.
- 9- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun (Bundan sonra TMK olarak anılacaktır) 7/2. maddesinde yasadışı örgüt propagandası yapmaktan soruşturma ve dava açılmaktadır.
- 10- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefetten sürekli olarak soruşturma ve dava açılmaktadır. Sendikalar, iş bırakma kararı aldıkları zaman olay şu şekilde gelişmektedir; iş yerine giden sendika üyeleri işi bırakmakta ve öğlen iş yeri önünde toplanarak ya iş yeri önünde ya da kısa bir yürüyüş yaparak kamuya açık bir alanda basın açıklaması gerçekleştirmektedir. Bu şekilde toplanma ve açıklama nedeni ile genellikle 2911 sayılı kanuna muhalefetten soruşturmalar başlatılmakta ve ardından dava açılmaktadır.
- 11- 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 'emre aykırı davranış' başlıklı 32. maddesi, 'gürültü' başlıklı 36. maddesi, 'afiş asma' başlıklı 42. maddesi nedeniyle idari para cezası verilmektedir.
- 12- Türkiye'de özellikle TMK'nın uygulanmasında terör tanımının belirsizliği sorunu ve bu konuda İHD'nin, Adalet Bakanlığına sunduğu yeni insan hakları eylem planı hakkındaki görüş raporunda tespit ve öneriler yer almaktadır²

Kamu Görevlilerinin Çalışma Kanunlarına Dair Düzenlemeler

- 13- Türkiye Anayasasının 51. maddesinde sendika kurma hakkı düzenlenmiş olup, işçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin sendika kurma hakkı ile ilgili kapsam, istisna ve sınırlarının kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Bu kanun, 4688 sayılı Kamu Görevlileri ve Sendikaları Kanunudur. Bu kanunun 18. maddesi uyarınca, iş saatleri içinde işverenin izni ile sendikal faaliyet yapılabilir. Böylece izin şartı getirilerek örgütlenme özgürlüğüne doğrudan müdahale edilmiştir.
- 14- Anayasanın 53. maddesinde kamu görevlilerinin toplu sözleşme yapma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Ancak uyuşmazlık halinde kamu hakem kurulunun kararının kesin olduğu ve toplu sözleşme hükmünde olduğu belirtilerek esasında toplu sözleşmeden ziyade toplu görüşme hakkı tanınmıştır. Anayasanın 54. maddesinde sadece işçilerin grev hakkına sahip olduğu belirtilerek kamu görevlileri bakımından grev hakkı düzenlenmemiştir.
- 15- Türkiye'de uygulamada, Anayasa 90. madde uyarınca usulüne uygun olarak onaylanıp yürürlüğe konulan temel hak ve özgürlükler ile ilgili sözleşmelerin gereği yerine getirilmemektedir. Anayasa kuralına üstünlük tanınmaktadır. Ayrıca, Anayasa hükümleri kamu görevlileri bakımından sözleşmenin 11. maddesindeki hakları tam olarak yerine getirmekten uzaktır.

² <https://www.ihd.org.tr/adalet-bakanligi-insan-haklari-daire-baskanliginin-yeni-insan-haklari-eylem-planı-hakkında-insan-haklari-derneginin-sundugu-gorusler/>

- 16- Türkiye Anayasasının 129. maddesinde kamu görevlilerine savunma hakkı tanınmadan görevlerine son verilemeyeceği düzenlenmiştir.
- 17- Türkiye’de kamu görevlilerinin temel çalışma kanunu 657 sayılı Devlet Memurları Kanunudur. 657 sayılı kanunun ‘toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı’ başlıklı 26. maddesinde toplu eylem ve hareketler yasaklanmıştır. Kanunun 27. maddesinde grev kararı alınması, ilan edilmesi, grevin propagandasının yapılması, greve teşebbüs edilmesi yasaklanmıştır.
- 18- 657 sayılı Kanunun 48. maddesinin a bendinin 5. fıkrasında kamu görevine son verilmesi ile ilgili kapsam, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü ilgilendiren sözleşmenin 10 ve 11. maddesi ile uyumlu değildir. Ayrıca aynı maddede, güvenlik soruşturması ile ilgili hüküm anayasa mahkemesi kararı ile iptal edilmesine rağmen 07.04.2021 tarihli ve 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması kanunu çıkarılmıştır. Kişiler, kamu görevine başlatılsalar bile kamu görevlileri haklarında yapılan güvenlik soruşturmasında sözleşmenin 10 ve 11. maddesi ile uyumlu olmayan soruşturma ve kovuşturma geçirmeleri halinde kamu görevlerine son verilebileceği düzenlenmiştir.
- 19- 657 sayılı Kanunun disiplin cezaları ile ilgili 125. maddesinin E bendi kamu görevinden çıkarmayı düzenlemektedir. Buna göre, E bendinin a ve b fıkraları AİHS2in 10 ve 11. maddesi ile uyumlu değildir. Yine, Olağanüstü Hal (Bundan sonra OHAL olarak anılacaktır) döneminde çıkarılan 676 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin (Bundan sonra KHK olarak anılacaktır) 75. maddesi ile düzenlenen ve daha sonra 7070 sayılı kanunun 61. maddesi ile kalıcı bir düzenleme haline getirilen 125. maddenin E bendinin I fıkrası, terör tanımının belirsiz olduğu Türkiye’de kamu görevlilerine sıklıkla uygulanmakta, özellikle sendikal eylem ve etkinliklerine katılan kamu görevlilerine TMK’nın 7/2. maddesi ile TMK’nın 2/2 – TCK’nın 220/7 – TCK’nın 314/3. maddeleri dolayısı ile TCK’nın 314/2. maddesinden açılan soruşturmalarda uygulanmaktadır.
- 20- Kamu görevlilerinin çeşitli mali ve sosyal haklarını düzenleyen 375 sayılı KHK’ya OHAL döneminde 7145 sayılı kanunun 26. maddesi ile geçici 35. maddesi eklenmiştir. Bu madde ile tıpkı OHAL döneminde olduğu gibi kamu görevlisinin çalıştığı kurumun en üst amirinin onayı ile kamu görevlisinin görevine son verilmektedir³.
- 21- 657 sayılı Kanunun 4/B. maddesine göre sözleşmeli statüde kamu görevlisi olarak çalışanlar ile ilgili olarak Bakanlar Kurulunun 06.06.1978 tarih ve 7/15754 sayılı kararı ile uygulanan ve Esasların ek 6. maddesi ile 657 sayılı Kanunun 125. maddesindeki düzenlemeye paralel düzenlemeler yapılarak sözleşmenin 10 ve 11. maddesine uyumlu olmayan düzenlemeler yapılmış ve kamu görevlilerinin rahatlıkla işine son verilmesi sağlanmıştır.
- 22- 657 sayılı kanunun 142. maddesi uyarınca kamu görevlisi kamu görevinden geçici olarak açığa alınıp uzaklaştırılabilmektedir.

D. Uygulamadan örnekler

23- OHAL İlanı ve OHAL KHK’ları Konusu

Türkiye’de, 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü 16 Temmuz günü bastırılmasına rağmen 20 Temmuz 2016’da kesintisiz 2 yıl sürecek OHAL ilan edilmiştir. OHAL ilanı ile birlikte o dönemin Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Başbakan Yıldırım sık sık FETÖ/PDY adlı örgütün darbe teşebbüsünde bulunduğunu belirtmiş ve bu örgütlenmenin devlet yapılanması içinde olduğunu belirterek, “devlete OHAL ilan ettik” diyerek özellikle devlet içerisinde görev yapan kamu görevlileri bakımından sert tedbirler(bize göre AİHS’e ve Anayasaya aykırı) alacaklarını ilan etmişlerdi⁴.

³ <https://ihd.org.tr/en/regarding-law-no-7145-regulating-permanent-state-of-emergency/>

⁴ <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2020/03/26/herkesin-ohali-nasil-olur>

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks'in, 27-29 Eylül 2016 Türkiye ziyareti sonrası 7 Ekim 2016'da açıkladığı Türkiye'de OHAL kapsamında alınan tedbirlerin insan haklarına etkilerine ilişkin Memorandum'unda oldukça ciddi eleştiri ve uyarılar bulunmaktadır⁵.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesinin 25 Nisan 2017 tarihli kararı ile Türkiye siyasi denetim altına alınan bir ülkedir ve halen denetim süreci devam etmektedir⁶.

Türkiye'deki OHAL döneminde insan hakları bağlamında yaşanan hak ihlal bilançosunu en iyi anlatan raporlardan birisi de İnsan Hakları Ortak Platformu (IHOP) raporudur⁷. Derneğimizin 2018 yılı hak ihlal raporunu sunan değerlendirme bölümünde Türkiye'deki OHAL dönemi ihlallerinin kısa bir bilançosu yer almaktadır⁸.

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) tarafından 26 Aralık 2019 tarihinde açıklanan sendikal hak ihlalleri raporuna göre OHAL döneminde çıkarılan OHAL KHK'ları ile 4283 kamu görevlisi ihraç edilmiş, 487 kamu görevlisinin kurum yüksek disiplin kurulu kararı ile kamu görevlerinden çıkarılmışlardır⁹. KESK Konfederasyonu ve bağlı sendikaları 1989 yılından beri faaliyet göstermelerine ve darbe ile suçlanan FETÖ/PDY ile hiçbir ilgileri olmamasına rağmen, darbe teşebbüsü fırsat bilinmiş ve hiçbir hukuki güvence tanınmayarak en azından 4770 KESK'e bağlı sendikalara üye kamu görevlisinin işine son verilmiştir. Bu durum bile esasında Türkiye'de mevcut anayasal ve yasal güvencelerin OHAL döneminde rafa kaldırıldığı ve uygulamanın tamamen değiştiğini göstermektedir.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) tarafından hazırlanan küresel haklar endeksi 2020 raporunda dünyadaki 144 ülke arasında emekçiler bakımından en kötü 10 ülkenin listesi hazırlanmış olup bu 10 ülke arasında Türkiye'de bulunmaktadır¹⁰. Bu rapor bile Türkiye'deki sendikal hakların bir parçası olan örgütlenme özgürlüğü alanında ciddi bir gerileme yaşandığını ortaya koymaktadır.

Türkiye'de özellikle birbiri yerine kullanılan ceza yasalarının uygulanma sorunu 20 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen OHAL ile birlikte giderek artmıştır. Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu'nun 13 Mart 2017 tarihli 872/2016 sayılı Türkiye ile ilgili "Son dönemde çıkarılan KHK'larda yer alan medya özgürlüğüne ilişkin tedbirler hakkında görüş"ünde Cumhuriyet savcılarının başta gazeteciler olmak üzere hak savunucuları, sendikacılar ve aktivistler hakkında yaptıkları açıklamalar, katıldıkları gösteriler ve yazdıkları yazılar nedeni ile Ceza Kanununun 314 veya 220. maddesi, TMK 7. maddesi uyarınca suçlanmalarının hukuka aykırı olduğunu, suçtaki kanunilik unsurunun aranmadığını ve çok ciddi mağduriyetler meydana geldiğini belirten raporu oldukça önemlidir¹¹. Bu durum sendikal eylem ve etkinliklerde sıklıkla karşılaşılmaktadır.

24- OHAL Komisyonu Sorunu

Türkiye'de OHAL ilan edilip OHAL KHK'ları ile hukuka aykırı kararlar alınıp uygulanmaya başlandıktan sonra Venedik Komisyonu Türkiye'yi ziyaret etmiştir. Venedik Komisyonu'nun, Türkiye-15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişimi sonrasında çıkarılan 667 ile 676 sayılı OHAL kararnameleleri hakkında görüş raporu komisyonun 109. Genel Kurul toplantısında kabul edilmiştir¹². Venedik Komisyonu'nun bu görüşünde kamu görevinden çıkarılan kişilerin mahkemeye başvurmadan önce her bir başvuru için özel durumunun değerlendirileceği bir kurul oluşturulması tavsiye edilmiştir. Türkiye bu tavsiyeler üzerine 2 Ocak 2017 tarihli 685 sayılı OHAL KHK'sı ile OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulmasını kararlaştırmış, komisyon 23

⁵ <https://www.ihd.org.tr/turkiyede-olaganustu-hal-kapsaminda-alinan-tedbirlerin-insan-haklari-etkilerine-iliskin-memorandum/>

⁶ <https://bianet.org/bianet/siyaset/185898-avrupa-konseyi-turkiye-yi-siyasi-denetime-aldi>

⁷ <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/196221-ohal-raporu-20-mart-2018-guncellemesi>

⁸ https://www.ihd.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/2018IHDYillikRapor_Sunum.pdf

⁹ <https://kesk.org.tr/2019/12/26/sendikal-hak-ihlalleri-raporumuzu-acikladik/>

¹⁰ <https://www.ituc-csi.org/ituc-global-rights-index-2020?lang=en>

¹¹ https://www.ihop.org.tr/wp-content/uploads/2017/05/Venedik-Komisyonu_medya-1.pdf

¹² [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2016\)037-tur](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2016)037-tur)

Ocak 2017 tarihinde oluşturulmuş, başvuruları ise Temmuz 2017'de almaya başlamıştır. Komisyonun en son 28.10.2021 tarihinde yaptığı açıklamaya göre komisyona 126.758 başvuru yapıldığı, komisyon tarafından 118.415 başvurunun sonuçlandırıldığı, sonuçlandırılan başvurulardan 15.050'sinin kabul edildiği, 103.365'inin reddedildiği anlaşılmıştır. Buna göre komisyonun başvuru kabul oranının %14,56 olduğu, başvuruların %85,44'ünün ise reddedildiği anlaşılmaktadır. Esasında bu durum aşağıda birkaç örneği verileceği gibi komisyonun hiçbir şekilde etkili olmadığı sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Dolayısıyla Venedik Komisyonu'nun tavsiyelerine uygun bir komisyon kurulmadığı anlaşılmaktadır. Bu hususta insan hakları savunucusu akademisyen Kerem Altıparmak makalesine bakılabilir¹³. Kaldı ki bu komisyon, darbe teşebbüsü ile hiçbir ilgisi olmadığı halde yukarıda belirtilen 4283 KESK üyesi kamu görevlisinin neredeyse yarıya yakını ile ilgili hala bir karar vermeyerek KESK ve KESK'e bağlı sendikalar nezdinde örgütlenme özgürlüğü aleyhine caydırıcı olacak şekilde işlem tesis etmektedir.

- 25- OHAL döneminde OHAL KHK'ları ile uygulanan idari soruşturmalar sonucunda sendikal eylem ve etkinliklere katılan çok sayıda kamu görevlisi disiplin cezası ile cezalandırılmıştır¹⁴.

OHAL ve OHAL Sonrası Dönemde Kamu Görevinden Çıkarmada 'İltisaklı Olmak' kavramının kullanılması

Yine, OHAL dönemindeki memuriyetten çıkarma (ihraç) ve görevden uzaklaştırma (açığa alma) cezalarına gerekçe olarak: *"Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğunu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut irtibatı olduğu tespit edildiğinden"* gerekçesi ileri sürülmüştür. Verilen cezalarda kamuda amir, yönetici kademesinde olanların kanaati temel alınmıştır. Böylece Türk hukuk sistemine ilk defa giren 'iltisak' (kaynaşma-birleşme) ve irtibat (ilişki) kavramları esas alınarak, somut deliller sunulmadan sadece kamu idaresinin, yöneticilerin kanaatlerine göre hazırlanan listelerle 135 bine yakın kamu çalışanı bir daha alınmamak üzere ihraç edilmiştir. Türkiye'de, OHAL KHK'ları ve 7145 sayılı kanun ile uygulanan 'iltisaklı olma' kavramı kullanılırken, AİHM'in devletten arındırma kriterlerinin dışına çıkmıştır. Hükümete yönelik her türlü eleştirinin, hakları ve özgürlükleri koruma mücadelesinin de kolayca 'terör' olarak nitelenmesi gibi bir tehlikenin artarak sürdüğü, 'terör' ve 'teröre destek' tanımının oldukça geniş bir şekilde yorumlandığı, yargı organlarına duyulan güvenin ciddi bir şekilde yıprandığı mevcut koşullarda, 657 sayılı Kanun'da yapılan söz konusu düzenleme başta KESK ve bağlı sendikalarının yönetici ve üyeleri olmak üzere sendikal hak ve özgürlükleri için mücadele eden tüm kamu emekçileri için önemli bir tehdit içermektedir.¹⁵

26- Barış İçin Ortak İmza Metni İmzalayan Akademisyenlere Yönelik İhlaller

"Bu suça ortak olmayacağız! Em ê nebin hevparên vî sûcî!" başlıklı bildiri 11 Ocak 2016'da Barış İçin Akademisyenler tarafından kamuoyuna açıklanmış, bildiride, sokağa çıkma yasakları döneminde devlet eliyle gerçekleştirilen ağır insan hakları ihlalleri eleştiriliyor ve Kürt sorununda kalıcı barış için müzakere koşullarının oluşturulması talep edilmiştir. Bildirinin açıklanmasını takiben, Barış İçin Akademisyenleri susturmak, sindirmek, itibarsızlaştırmak ve üniversitelerden tasfiye etmek üzere uzun erimli bir baskı süreci başlamıştır. Bu süreçte: 70 akademisyen gözaltına alınmış ve 4 akademisyen tutuklanmıştır, OHAL kapsamında çıkarılan kanun hükmünde kararnamele 406 imzacı akademisyen kamu görevinden ihraç edilmiş, 89 akademisyen başka yöntemlerle işten çıkarılmış, 72 akademisyen istifaya ve 27 akademisyen emekliliğe zorlanmış, 822 akademisyene Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2. maddesinde düzenlenen "terör örgütü propagandası yapma" suçlamasıyla Ağır Ceza Mahkemelerinde dava

¹³ <http://www.ankarabarasu.org.tr/siteler/ankarabarasu/tekmakale/2017-1/3.pdf>

¹⁴ <https://kesk.org.tr/2019/12/26/sendikal-hak-ihlalleri-raporumuzu-acikladik/>

¹⁵ http://www.kesk.org.tr/wp-content/uploads/2019/06/87-NOLU-ILO-S%C3%96Z.UYG_.%C4%B0L%C5%9EK.G%C3%96R%C3%9C%C5%9ELER%C4%B0M%C4%B0Z-24.05.19.pdf

açılmıştır.¹⁶ Üniversitelerin idari ve akademik kadrolarından OHAL KHK'ları ile ihraç edilen idari personel sayısı 7180 kişi olup, sadece 141 akademisyenin ihraç kararı kaldırılmıştır. İhraç edilen akademisyenlerin 406'sını 2016 yılının Ocak ayında "Barış İçin Akademisyenler" bildirisine imza atan akademisyenler oluşturmuştur.¹⁷

Eğitim-Sen sendikasının OHAL döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin karşı karşıya kaldığı ihlalleri anlatan raporuna ayrıç bakılabilir¹⁸.

- 27-** OHAL bittikten sonra 7145 sayılı kanunla 375 sayılı KHK'ya eklenen ek geçici 35. madde uyarınca kamu görevinden çıkarma ile ilgili idari yaptırımlar:

31 Temmuz 2018 tarihli ve 30495 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7145 sayılı kanunun 26. maddesiyle 375 sayılı KHK'ye eklenen geçici 35/B fıkrasının 9. maddesi ile "657 sayılı kanuna ve diğer mevzuata tabi her türlü kadro, pozisyon ve statüde işçi dahil istihdam edilen personel, ilgili kurum veya kuruluşun en üst yöneticisi başkanlığında bağlı ilgili veya ilişkili olan bakan tarafından oluşturulan kurulun teklifi üzerine ilgili bakan onayı ile kamu görevinden çıkarılır." Denilerek birçok kamu görevlisi çalışma hakları ellerinden alınarak kamudan ihraç edilmişlerdir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35'inci maddesi hükmüne dayanarak sendikalı çok sayıda kamu görevlisinin kamu görevlerine son verilmiştir.¹⁹

- 28-** Sendikacıların sendikal bildirimleri dağıtmaları veya basın açıklamaları dağıtmaları nedeni ile haklarında kabahatler kanununca uygulanan idari para cezası ile ilgili örnekler:

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası Niğde temsilcilik başkanı Yılmaz Yıldız 4 Şubat 2005 tarihinde Niğde'de, aynı sendikanın Mardin Şube Başkanı Kamuran Yıldırım ve Mardin Tabip Odası Başkanı Mehmet Metin Çılgın Mardin'de 25 Şubat 2005 tarihinde yaptıkları açıklamalar nedeni ile idari para cezası ile cezalandırılmış olup bu husus AİHM'e taşınmıştır. AİHM'in Yılmaz Yıldız ve diğerleri/Türkiye (4524/06) davasında verdiği ihlal kararına rağmen yıllar sonra aynı kişi ile ilgili aynı kentte aynı karar verilmiştir. Şu anda Yılmaz Yıldız adına bireysel başvuru yolu ile AYM'ye başvuru yapılmış olup 2016/12646 başvuru numaralı dosyada mahkemenin karar vermesi beklenmektedir. Bu örnek bile Türkiye'de AİHM kararlarının sadece ilgili kişi bakımından adil tazmin talebi yönünden uygulandığını, diğer yönlerden uygulanmadığını ve emsal alınmadığını göstermektedir.

- 29-** Kamu görevlilerinin sosyal paylaşımları nedeni ile görevlerine son verilmesi:

EĞİTİM SEN Bartın şube üyesi Ahmet Günerhan, Bartın ili İl Millî Eğitim Müdürlüğünde Şube Müdürü olarak görev yapmakta iken, sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün 17.02.2017 gün 20988 sayılı işlemi ile Bartın ili İl Millî Eğitim Müdürlüğü nezdine öğretmen olarak atanmıştır. İşleme dava açılmış, dava reddedilmiş, istinaf talebi de reddedilmiştir. EĞİTİM SEN Manisa şube üyesi Mustafa Şen sosyal medya paylaşımları nedeniyle sürgün edilmiş, uygulamaya karşı açılan dava reddedilmiş, karar kesinleştiği için Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır. EĞİTİM SEN Bartın şube yöneticisi Sedat Bora hakkında sosyal medya paylaşımları nedeniyle soruşturma açılmış, soruşturma sonucu 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/C maddesi gereğince 1/30 oranında aylıktan kesme cezası verilmiştir.

Kamu görevlilerinin katıldıkları basın açıklaması veya gösterilerde atılan sloganlar nedeni ile haklarında açılan adli ve idari soruşturmalarda genellikle ya yasa dışı silahlı örgüt propagandası ya da Cumhurbaşkanı'na hakareten dolayı işlem yapılmaktadır. Bu duruma örnek verecek

¹⁶ https://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2020/08/BAK_Guncel_Durum_Raporu_Agustos_2020.pdf

¹⁷ İHOP, Olağanüstü Hal Tedbir ve Düzenlemeleri, Güncellenmiş Durum Raporu – Türkiye, 11.01.2017, s.29, http://www.ihop.org.tr/wp-content/uploads/2018/01/OHALdurumraporu_31122017.pdf

¹⁸ <https://egitimsen.org.tr/wp-content/uploads/2018/11/OHAL-Sonras%C4%B1-%C3%9Cniversiteler-Raporu.pdf>

¹⁹ <https://kesk.org.tr/2019/12/26/sendikal-hak-ihlalleri-raporumuzu-acikladik/>

olursak; Türkiye'de 13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa İli Soma İlçesinde bir maden kazası yaşanmış ve bu kazada 301 işçi yaşamını yitirdi. Bu durumu protesto etmek için sendikaların aldığı karar doğrultusunda Türkiye'nin her yerinde basın açıklamaları gerçekleştirildi. Bu açıklamalar kazanın yıldönümünde tekrar edildi. Çünkü maden kazası ile ilgili dava sürmekte idi ve cezasızlık olmaması için kamuoyu duyarlılığı gerekiyordu. Kazanın üzerinden bir yıl geçtikten sonra Türkiye'nin birçok yerinde aynı gün anma etkinlikleri yapıldı. Bu etkinliklerden birisi de Yalova ilinde yapıldı KESK'e bağlı SES sendikası üyesi uzman Dr. Bedi Özbay 13 Mayıs 2015 günü Yalova İli Uğur Mumcu Kültür Merkezi önünde Soma'da ölen işçilerin anma etkinliğine katıldı. Bu etkinlikte hükümet ve cumhurbaşkanı aleyhine sloganlar atıldı. Atılan bu sloganlar nedeni ile bu gösteriye katılan Dr. Bedi Özbay adli ve idari soruşturma geçirdi. Adli soruşturmada önce beraat etti ancak Yargıtay'ın bozma kararı üzerine yargılamayı yapan ilk derece mahkemesi Cumhurbaşkanına hakarettin ceza verdi. Bedi Özbay Sağlık Bakanlığı'na bağlı Kamu Hastaneleri Birliği Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile doktor olarak görev yaptığı kamu görevinden çıkarıldı. Tüm bu süreçler sonunda Türkiye Danıştay'ı kamu görevinden çıkarma kararını hukuka uygun buldu. Bu nedenle bireysel başvuru yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapıldı. Bedi Özbay'ın başvurusu halen sürmektedir. Görüldüğü gibi sendikalı bir doktorun katıldığı gösteri nedeni ile TCK 299'dan cezalandırılması yapılmış akabinde, 657 sayılı kanunun 125.maddesinin E bendi uyarınca kamu görevine son verilmiştir. Ayrıca Bedi Özbay OHAL KHK'sı ile de kamu görevinden çıkarılmıştır. Bedi Özbay AİHS'in 10 ve 11. maddede düzenlenen güvencelerden yararlandırılmamıştır.

Türkiye'de 16 Ağustos 2015 tarihinde başlayan ve halen de süren kesintisiz sokağa çıkma yasakları dönemi bulunmaktadır. Sokağa çıkma yasağı ilanı ile birlikte yasağın ilan edildiği yerleşim yerlerinde sivil ölümler yaşanması üzerine KESK tarafından bu durumu protesto etme amacıyla toplu eylem yapma kararı alınmıştır. Bu karar uyarınca 29 Aralık 2015 tarihinde toplu eyleme katılıp basın açıklamasına katılan birisi de Siirt Devlet Hastanesi'nde hemşire olarak görev yapan Kamuran Kılınç'tır. Kamuran Kılınç bu eyleme katıldığı için kınama cezası ile cezalandırılmıştır. Bu cezanın iptali için açılan davalar reddedilmiş, Anayasa Mahkemesi'ne 2018'de yapılan bireysel başvuru ile ilgili henüz bir karar verilmemiştir. Sendikalar sadece özlük ve mali haklar ile ilgili değil, tüzüklerinde belirtildiği gibi savaşa karşı barış ve demokrasi konularında da kamuoyu duyarlılığı yaratmak amacı ile de toplu eylem yapabilirler. Bu eylemlere katılan kamu görevlileri ile ilgili olarak daha sonradan özellikle 20 Temmuz 2016'da ilan edilen OHAL ile birlikte çok sayıda adli ve idari soruşturma açılmış ve birçok kamu görevlisi 29 Aralık 2015 eylemi gerekçe gösterilerek kamu görevinden çıkarılmıştır. Bu kişiler ile ilgili süreçler devam etmektedir.

Türkiye'de 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara'da Merkez Tren Garı önünde miting için toplanan KESK, DİSK, TTB, TMMOB ve diğer kitle örgütü üyelerine yönelik olarak İŞİD/DAİŞ tarafından 2 canlı bomba saldırısı gerçekleştirilmiş ve toplamda 104 kişi yaşamını yitirmiş, 400'den fazla kişi yaralanmıştır. Bu saldırıyı protesto etmek için KESK tarafından alınan karar doğrultusunda tüm Türkiye'de 12-13 Ekim 2015 tarihlerinde toplu eylem ve basın açıklaması yapılması kararı alınmıştır. Bu karar uyarınca Siirt İli Kurtalan İlçesinde sendika üyesi Zikrettin Arpacık eyleme katılmıştır. Zikrettin Arpacık hakkında idari soruşturma açılmış ve aylıktan kesme cezası verilmiştir. Bu cezanın iptali için açılan davalar reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvuruda, AYM'nin 2018/5906 başvuru nolu ve 22.03.2021 tarihli kararı ile bireysel başvuru kabul edilemez bulunmuştur. Türkiye'de 10 Ekim 2015 Ankara Gar katliamını protesto eylemlerine katılan yüzlerce kamu görevlisi hakkında adli ve idari soruşturma açılmış, çok sayıda kişi cezalandırılmıştır. Bunlardan birisi de SES Sendikası Batman Şube yöneticisi Salih Bayat'tır. Salih Bayat sendikasının aldığı karar doğrultusunda 12.10.2015 günü Batman'da gerçekleştirilen protesto eylemine katılmıştır. Bu eylem sonucunda hakkında idari soruşturma açılmıştır. Bu eylem nedeni ile adli soruşturmaya başvurulmamıştır. İdari soruşturma sonunda Salih Bayat

kamu görevinden çıkarılmıştır. Salih Bayat'ın AYM'ye yaptığı bireysel başvuru AYM'nin 2019/20776 başvuru numaralı dosyasında görüşülmeyi beklemektedir.

Kamu görevlilerinin sendikalarının aldığı karar doğrultusunda katıldıkları basın açıklaması nedeni ile adli ve idari soruşturma geçirmektedirler. Bu kişilerde birisi de KESK'e bağlı SES sendikası Diyarbakır Şube eski yöneticisi ve halen SES Sendikası MYK üyesi Gönül Adıbelli'dir. Gönül Adıbelli Diyarbakır'da 20 Ocak 2019 tarihinde gerçekleştirilen bir basın açıklamasına katılmıştır. Bu basın açıklamasının konusu Türkiye hapishanelerinde devam eden süresiz ve dönüşümsüz açlık grevleri ile ilgili kamuoyunun dikkatini çekmektir. Gönül Adıbelli'nin yöneticisi olduğu sendika insan hakları örgütleri ile birlikte açlık grevlerini izleme koordinasyonu kurmuş ve Adalet Bakanlığı ile değişik kereler görüşmeler gerçekleştirmiş, bu açlık grevinin sonunda Mayıs 2019'da açlık grevi sona ermiş ve hükümet bu süreçte yapıcı bir rol oynamıştır. Ancak buna rağmen bu tarz demokratik gösterilere katılan kamu görevlileri cezalandırılmaya devam edilmiştir. Gönül Adıbelli ve diğer kişiler hakkında yasa dışı silahlı örgüte üye olma (TCK 314/2) ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefetten dava açılmıştır. Dava sonucunda Gönül Adıbelli yasa dışı silahlı örgüt üyeliği iddiasından beraat etmiştir. 2911 sayılı kanuna muhalefetten ise 10 ay hapis cezası verilip bu hapis cezasının hükmünün ertelenmesine karar verilmiştir. Bu durum devlet memuru olmaya engel bir durum değildir. Ancak buna rağmen Gönül Adıbelli önce kamu görevinden 657 sayılı kanunun 142.maddesi uyarınca açığa alınmış, ardından 2021 yılında göreve başlatılmış, 375 sayılı KHK'nın ek geçici 35.maddesi uyarınca yazılı savunması alınarak kamu görevinden çıkarılmıştır. Bu işlemin iptali için açılan dava Diyarbakır 4. İdare Mahkemesi'nde devam etmektedir. Görüldüğü gibi artık birbiri yerine kullanılan çok sayıda TCK ve özel kanun hükmü bulunmaktadır.

Kamu görevlilerinin sendikal toplantıları bahane edilerek terör suçlaması ile karşılaşması Türkiye'de oldukça yaygın bir uygulamadır. 2009 yılında İzmir'de KESK ve DİSK üyesi kamu görevlilerine yapılan jandarma operasyonu sonucunda çok sayıda kamu görevlisi TCK 314/2.maddeden cezalandırılmış ve bu cezalar Yargıtay tarafından onanmıştır. Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvuru sonucunda AYM'nin Abdulcelil Demir ve diğerleri başvuru dosyasında verdiği genel kurul kararı ile gösteri hakkı ihlali olduğu belirtilerek yargılamanın yenilenmesine karar verilmişti. Yargılama sonucunda 2021 yılında tüm kamu görevlileri beraat etti. Ancak aynı tarz suçlama ile ilgili olarak halen Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden 2 farklı dava bulunmaktadır. Bu davalarda KESK'e bağlı sendika üye ve yöneticilerinden toplam 87 Kişi hakkında TCK 314/2'den yargılama yapılmaktadır. Bu yargılamada 2012'de gerçekleştirilen haksız tutuklamalar nedeni ile AIHM'e yapılan başvuruda AIHM'in İşçi ve Diğerleri Türkiye davasında sözleşmenin 5/1-4 fıkralarına aykırılıktan ihlal kararı verilmesine rağmen bu davalar halen sürmektedir. Bu tarz davalar özellikle KESK ve KESK'e bağlı sendikaların örgütlenmesini engellemeye dönük olarak caydırıcı bir şekilde ısrarla sürdürülmektedir.

E. İLO uzmanlar Komitesinin Sözleşmeler ve Tavsiye Kararlarının Uygulanmasına İlişkin 2020 yılı Raporuna Ek 190. Uluslararası Çalışma Konferansı Sonuç Raporunda Türkiye ile İlgili Yer alan Tespitler²⁰

- 30- Raporda, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun (ITUC) gözlemine göre KESK'in 11.000'in üzerinde temsilci ve üyesinin sendika faaliyetleri nedeniyle görevlerinden uzaklaştırıldıklarını veya işten çıkarıldıklarını, bu nedenle OHAL Komisyonuna yapılan başvuruların da yüzde 89'unun reddedildiğine değinilmiştir. Yine raporda, olağanüstü hal döneminde Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası'nın (EĞİTİM-SEN) 1.628 üyesinin kanun hükmünde kararname ile kamu hizmetinden ihraç edildiği; bu sendikanın üyeleriyle ilgili dosyaların yalnızca yüzde 12,7'sinin

²⁰ ILO, Application of International Labour Standards 2021, International Labour Conference 109th Session, 2021.

incelendiği ve bunların içinden 126 başvurunun reddedilerek yalnızca 79'unun kabul edildiği ve Mayıs 2020 itibarıyla 1.178 EĞİTİM-SEN üyesinin hala işsiz olduğu belirtilmiştir. Komite, Hükümet'in EĞİTİM-SEN ile ilgili işe iadelerin kabul oranının (yüzde 38,5) ortalama orandan (yüzde 11,5) çok daha yüksek olduğu yönündeki yanıtını kaydederken, ihraç edilen EĞİTİM-SEN üyelerinin yaklaşık yüzde 75'inin hala işsiz olmasına yönelik kaygılarını ifade etmekte ve Hükümetten bu konu ile ilgili yorumlarını sunmasını talep etmektedir.

- 31- Komite, Hükümet tarafından sunulan genel istatistikleri ve olağanüstü hal gerekçelerinin hatırlatıldığı ayrıntılı bilgileri kaydederken, ilgili sendika üyeleri ve görevlilerinin sayısı hakkında spesifik bilginin yokluğunu ve İnceleme Komisyonu'nun sendika üyeleri ve görevlileriyle ilgili olumsuz kararlarının sayısı ve sonucuna yönelik bilgi eksikliğini kaygı ve üzüntü ile karşıladığını belirtmiştir.
- 32- Komite, KESK ve EĞİTİMSEN'in, başta eğitim sektöründe olmak üzere yüzlerce üyenin 2016 (ağırlıklı olarak sendikal faaliyet ve etkinliklerine katılımından dolayı en az 122 transfer) ve 2017 (1.190'ı eğitim sektöründe olmak üzere 1.267 transfer) yıllarında 14 14 kendi istekleri dışında iş yerlerinin değiştirildiği iddialarını gözlemlediğini belirtmektedir. Komite, Hükümet'in gelecekte sendikalaşma özgürlüğüne hanel getiren transferler ve tenzili rütbelerin engellenmesi için gerekli önlemleri almasını ve sendikalaşma özgürlüğüne hanel getirmeye yönelik ayrımcılığa neden olan önlemlerin halen uygulamada olması halinde bunların derhal kaldırılmasını sağlamasını talep etmiştir.
- 33- Komite, EĞİTİMSEN'in yüzlerce üyesinin (Ağustos 2017 itibarıyla 1.546) keyfi olarak, hiçbir kanıt ve hiçbir yargılama olmadan öğretmenlik işlerinden çıkarıldığını; 300'den fazlasının Hükümet'e karşı eleştirel olduğu ve bu konuda dilekçe imzaladığı gerekçesiyle üniversitedeki işlerinden çıkarıldıklarını iddia eden gözlemlerini kaydettiğini belirtmiştir

F. Yargı Reformu ile İnsan Hakları Eylem Planında AİHM Kararlarına Dair Taahhütler ve Uygulama Örnekleri

- 34- Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan 23 Eylül 2021 tarihinde yaptığı konuşmada *"...Bireysel başvuruya ilişkin zorlukların başında gitgide artan başvuru sayısının geldiği artık hepimizin malumudur. Bireysel başvuru yolunu kabul eden ve başarılı bir şekilde uygulayan hiçbir ülkede, bizde olduğu kadar çok sayıda başvuru yapılmamıştır. İspanya ve Almanya Anayasa Mahkemelerine yapılan beş-altı bin civarındaki yıllık başvuru Mahkememize neredeyse bir ayda yapılan başvuru sayısına tekabül etmektedir. Dahası Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) kırk yedi ülkeden yapılan başvurudan daha fazlası Anayasa Mahkemesine yapılmaktadır...ihlal kararlarının etkili şekilde icrası konusunda bir hususu özellikle ifade etmek istiyorum. Anayasa Mahkemesinin her ihlal kararı aynı zamanda bir Anayasa'ya aykırılık tespittir. Bu nedenle tespit edilen aykırılığın giderilmesi ve yeni aykırılıkların önlenmesi devletin ilgili tüm kurum ve kuruluşlarının görevidir."*²¹ şeklindeki değerlendirmeleri ile Türkiye'de yargıya güvenin ne kadar az olduğunu belirtmiş ve Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarının yerel mahkemelerde gerektiği gibi uygulanmadığına değinmiştir.
- 35- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 30 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirdiği 1419. oturumunda, Kavala/Türkiye (28749/18) başvurusunda verilen kararların uygulanmaması sebebi ile Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatmaya karar vermiştir.²²
- 36- Yine Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 30 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirdiği 1419. oturumunda, Selahattin Demirtaş/Türkiye (No.2) (14305/17) başvurusuna ilişkin verilen kararın

²¹ <https://www.anayasa.gov.tr/tr/baskan/konusmalar/anayasa-mahkemesinin-temel-haklar-alanindaki-kararlarinin-etkili-sekilde-uygulanmasinin-desteklenmesi-projesi-acis-konusmasi/>

²² https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a4a2c5

uygulanması için (bireysel önlemler) Hükümete, Mart 2022'ye kadar kararı uygulaması için süre vermiştir, karar uygulanmazsa ihlal prosedürü başlatılacaktır.²³

G. Sonuç ve Öneriler

- 1- İzleme altında olan davada Hükümetin sunduğu bilgi eksik ve yeterli değildir. Sendikal eylem ve etkinliklere katılan kamu görevlisi ve işçilere uygulanan birbiri yerine kullanılan yasalar uyarınca sendika üye ve yöneticilerine açılan soruşturma ve dava sayıları öğrenilmelidir. TCK 115, 216, 220/6-7. Fıkralar, 299. madde, 314/2-3 fıkralar uyarınca açılan soruşturma ve davalar, TMK 7/2. Fıkrası uyarınca açılan soruşturma ve davalar, 2911 sayılı kanuna muhalefetten açılan soruşturma ve davalar, Kabahatler Kanunu uyarınca verilen idari para cezası sayıları istenmelidir.
- 2- OHAL KHK'ları ile ihraç edilen kamu görevlilerinden kaçısı sendikalara üyedir? Sendika üyelerinden kaçının haklarındaki soruşturma ve davalar nedeni ile ihraç edildiği, kaçının hiçbir resmi soruşturma olmadan kurum kanaati veya istihbari bilgi nedeni ile ihraç edildiği öğrenilmelidir.
- 3- 375 sayılı KHK'nın geçici 35. maddesi uyarınca kaç sendika üye ve yöneticisinin kamu görevinden çıkarıldığı öğrenilmelidir.
- 4- Türkiye'de AİHM ve AYM kararlarının dikey ve yatay uygulama sorunu olması sebebiyle Urcan ve Diğerleri/Türkiye davası izlenmeye devam edilmelidir.
- 5- Türkiye'den gerekli mevzuat değişikliğinin yapılması istenmelidir. TCK 260. madde demokratik bir toplumda gerekli değildir. Bu nedenle kaldırılmalıdır.
- 6- 2911 sayılı kanuna muhalefet ile ilgili ile uygulamada çok ciddi sorunlar vardır. Bu nedenle Bakanlar Komitesi önünde yakından gözetim altında olan Oya Ataman Grubu kararlarının hayata geçmesini beklemek gerekir.
- 7- TCK 115, 216 ve TMK 7/2 ile ilgili olarak ifade özgürlüğü konusunda AİHM içtihatlarının uygulanacağı ve Türkiye'nin izlemeden çıkacağı zamana kadar izleme devam etmelidir.
- 8- TCK 299. madde ile ilgili olarak AİHM'in 42048/19 başvuru nolu ve 19.10.2021 tarihli Vedat Şorli kararında belirttiği TCK 299. maddenin AİHS'in 10.maddesi ile uyumlu hale getirilmesi süreci beklenmelidir.
- 9- TCK 220/6-7 ve 314/3. Fıkra dolayısıyla TCK 314/2. madde uygulaması ile doğrudan doğruya TCK 314 madde uygulaması konusunda AİHM'in Demirtaş/Türkiye kararında belirttiği uygulama sorunu giderinceye kadar izleme devam etmelidir.
- 10- Türkiye'nin özellikle kamu çalışanlarının iltisak kavramı kullanarak kamu görevinden çıkarmayı kolaylaştıran OHAL sonrası yasal değişiklikleri geri alması istenmelidir.
- 11- Türkiye'deki çalışma yasaları AİHS'in 10. ve 11. maddelerine uyumlu hale getirilmesi istenmelidir.
- 12- İLO Uzmanlar Komitesinin Türkiye tavsiyeleri dikkate alınmalı ve bu tavsiyeler takip edilmelidir.
- 13- Türkiye'nin özgür toplu pazarlık ve kamu çalışanlarının da grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklarını kullanabilmesi için mevzuat değişikliğine davet edilmesi gereklidir.

²³ https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a48b0d